

AGROERDÉSZETI RENDSZER: SZÁNTÓFÖLDI AGROERDÉSZET

Alapítás éve	2017
Specializáció	Biogyümölcs termesztés, régi gyümölcsfajták csemetéinek termesztése
Gazdaság területe	6 ha
Foglalkoztatottak száma	A gazdaság önkéntesekkel és a közösségi gazdálkodás alapelvén működik
Agroerdészeti módszerek bevezetése	2013
Helyszín	Moravské Lieskové mezőgazdasági szövetkezete (Nové Mesto nad Váhom járás)
Weboldal	www.ovocnystrom.sk

Az Ovocný strom (Gyümölcsfa) fiatalok egy olyan csoportja, akiket a gyümölcsstermesztés és a természetbarát gazdálkodás iránti érdeklődés köt össze. 2012 óta intenzív önkéntes munkával tevékenykednek a gyümölcsfajták sokféleségének megőrzése és a gyakorlati tájvédelem érdekében. 2017 óta egy saját, 4,5 hektáros földterületen is gazdálkodnak Moravské Lieskovo (Morvamogyoród) határában. Egy hagyományosan művelt szántót alakítottak át biogyümölcsössé. Munkájukat nagy lelkesedéssel végezve természetnek bioalmát kemikáliák használata nélkül.

Az Ovocny strom tevékenysége már a kezdetektől a vegyes kultúrák felé irányult. Nová Bošáca területén megkezdték egy extenzív, több mint 12-hektáros gyümölcsöskert felújítását. Tevékenységük (akkoriban a PANGEA Polgári Egyesület 2013–2017) a gyümölcsös helyreállítását, régi gyümölcsfajták fájának ültetését és a fák gondozását, valamint a spontán kelt magoncok tisztítását szolgálta. A birkák legeltetését a BROZ Polgári Egyesület biztosította. 2013 óta működtetnek egy gyümölcsfaiskolát is, ahol régi és tájjellegű fajtákból nevelnek jó minőségű, hosszú életű fákat. 2017-ben egy kajszi génmegőrző állományt hoztak létre Moravské Lieskovóban, egy korábban hagyományos szántóként kezelt területen.

Az agroerdészeti gyakorlatok bevezetését követően 4,5 ha területű sárgabarackos kertet létesítettek, ahol 150 barackfajta (8x10 m-es hálózatban, mirabolán- és zöld szilva alanyon), 26 cseresznyefajta, 50 nagy gyümölcsű somfajta és 12 szilvafajta kapott helyet. A következő ültetés során több mint 40 körtefajtaival és 15 cseresznyefajtaival bővítik a gyűjteményt. A kiegészítő termény egy lucerna és lóhere keverék a talaj felfrissítésére és termőképességének javítására. A jövőben a 10 m széles sorközökben facsemetéket és a gyökérzöldeket termesztnek.

- Az agroerdészet bevezetése után kiváló eredményeket értek el. A termesztett zöldtrágya alatt, valamint hektáronként 30 tonna szerves trágya és hektáronként 20 bála (200 kg-os) szalma kijuttatása után sokat javult a talaj minősége.
- Az újonnan ültetett fák növekedése meghaladta a várakozásokat. Két év elteltével a talaj szerkezete is jelentősen javult. A sorközgazdálkodást 4 év elteltével szeretnék beindítani.

Az Ovocny strom fiatal gazdálkodói anyagi támogatás nélkül kezdték meg tevékenységüket, melyet a tradicionális mezőgazdasági gyümölcsösök – köztes természetű gyümölcsösök és fás legelők inspiráltak. Véleményük szerint az „agroerdészet” elnevezés teljesen szükségtelen és félrevezető, tevékenységük sokkal inkább a mezőgazdaság és a tájgazdálkodás fogalomkörébe tartozik. Megkülönböztetnek ún. köztes természetű gyümölcsösöket, fás legelőket és kiegészítő termények (gyökérzöldségek, gabonafélék vagy gyümölcsbokrok) fák alatt történő természetét. Mindez a tévesítés előtti hagyományos tájhasználati formát jelenti a környéken.

Az agroerdészeti rendszerek létrehozása során meglátásuk szerint a fő kompetenciák a gyakorlati készségek: a fafajösszetétel és térbeli rend megfelelő megtervezése, az ültetés és az ápolás (különösen a fák metszése az első 6 évben), a zöldtrágya használata, valamint a biogazdálkodáshoz szükséges ismeretek.

AZ AGROERDÉSZETI RENDSZER KIALAKÍTÁSÁRA ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

Gyorsan növő alanyra oltott sárgabarack, szilva, cseresznye, meggy és som oltványok. A tőtávolság legalább 8–12 m. Tarló feltörése – ezt követően rázó borona – zöldtrágyakeverék vetése. A fák alatti 3 méteres sorok tárcsás boronával kerültek fellazításra, majd zöldtrágya vetése következett.

VESZÉLYEK/PROBLÉMÁK

- A legnagyobb veszélyt az agroerdészeti ismeretek hiánya, valamint a nagy mezőgazdasági vállalatok természetvédelem és tájgazdálkodás iránti érdeklődésének hiánya jelenti.
- A mezőgazdasági nagygépek kezelőinek nincs érzéke az élő fákhhoz, és törzskárosítást okoznak.
- **Problémát jelent a terepi utak tömörítése (füvesíteni kell őket).**
- **Fiatal fák ültetésekor kevés szervesanyagot juttatnak a földbe.**
- A fiatal gazdálkodók szerint a minőségi csemeték hiányához azok ültetés utáni elégtelen gondozása társul.

A Gyümölcsfa Szövetséget az az igény hívta életre, hogy minőségi garanciával és a gyümölcsökkel kapcsolatos oktatás biztosításával ültessenek régi gyümölcsfajtákat és végezzék idősebb fák metszését. Céljuk, hogy helyreállítsák a táj és a kert funkcionalitását a régi gyümölcsfajták fái magas színvonalú ültetésének megtervezésével és kivitelezésével és a gyümölcsfák szakszerű gondozásának biztosításával. Folyamatosan képezik magukat ezen a területen, és részt vesznek a nagyközönség oktatásában is.

Munkájukat tágabb kontextusban szemlélik, és a régi gyümölcsösöket a természetbarát, kevés beavatkozást igénylő gyümölcstermesztés lehetőségének tekintik. A gyümölcsösök tervezésekor figyelembe veszik a fokozatos éghajlatváltozást, és az éghajlati szélsőségekkel szemben ellenálló gyümölcsösöket hoznak létre. Ezek a gyümölcsösök fontos megélhetési forrássá válhatnak egy előreláthatóan sok éghajlati és társadalmi nehézséget rejtő jövőben.

JÖVŐBENI TERVEK

A fiatal gazdálkodók 3–4 éven belül szeretnék kiterjeszteni a gyümölcsösöt egy további szántóföldre.

ZÁRÓ AJÁNLÁS

„A gyümölcsfajták génkészlete által képviselt természeti és kulturális gazdagság a szemünk előtt van kiveszőben. A régi kertekben és határokon gyakran kivételes tulajdonságokat őrző elfeledett gyümölcsfajták százai élnek névtelenül“.

Végül a fiatal kertészek hozzáteszik:

„A gyümölcsfajták megmentésének és újbóli elterjesztésének első lépése a felkutatásuk. Éppen ezért mi a gyakorlati pomológianak szenteljük magunkat, próbáljuk felkutatni a fajták neveit, oltóvesszőket vágunk az anyafákról és visszaültjük a régi fajták magról kelt alanyaiba.“

KULCSSZAVAK

Fás sávok köztesművelés, extenzív gyümölcsös, génbank, régi gyümölcsfajták és tájfajták

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

